

le po §-u 11 t. 4, ne pa po §-u 11 št. 2 in 3, ni odločilnega pomena. Naj je bil prodan med za »namizni med« ali prosto za »med«, vendarle gre za z dodatkom škrobnega sirupa popačen med, torej za popačeno živilo v zmislu §-a 11 t. 4 zak. o živilih. Ako je Štefan K. za popačbo vedel — kakor je to prvi sodnik smatral za dokazano — zadene ga kazenskopravna odgovornost po §-u 11 t. 4; ako tega ni vedel, je vsaj za malomarnost po §-u 12 zak. o živil. odgovoren. Ni govora o tem, da je mogel kupec očitno spoznati popačbo. Očitno se da spoznati popačba le tedaj, kadar je očitna, torej ako jo vsakdo vidi, ne da bi živilo natančneje preiskaval. Morebitna nižja cena — ki se pa v danem slučaju od cene pristnega medu le prav malo razlikuje — nikakor ne čini po §-u 11 t. 4 zak. o živilih takšnega stanja živila, ki se da očitno spoznati; vzrok taki ceni utegnejo biti tudi gospodarske ali trgovske razmere.

Ob pravilni uporabi zakona morala bi v prvi inštanci izrečena obsodba obveljati. Zatorej pa je bilo po §-u 33 k. pr. r. uveljavljeni ničnosti pritožbi ugoditi.

Dr. M. D.

Izpred upravnega sodišča.

Ako župna občina sama brez konkurenčnega razsodila upravnega oblastva sklene zidati župnišče, se posameznim župljanom ne sme odreči pritožbene pravice zoper tak sklep. Ta pravica pa ne izhaja iz občinskega reda, ampak iz §-ov 55 in 57 zakona z dne 4. maja 1874 drž. zak. št. 50, po katerih so načeloma bogočastna oblastva pristojna za odločevanje o takih pritožbah.

C. kr. upravno sodišče je na pritožbo Antona Č. in drugih v Logjah proti odločbi c. kr. ministrstva za uk in bogočastje od 8. julija 1908 št. 27.768 zaradi pritožbene legitimacije glede konkurence za župnišče po javni ustni razpravi dne 15. januarja 1910 spoznalo za pravo:

Izpodbijana odločba se razveljavlja, ker ni v zakonu utemeljena.

Razlogi.

Občinski odbor občine Breginje je imenom vikarijatske občine Logje v seji dne 23. decembra 1906 sklenil, da se potroši za popravo vikarijatskega poslopja v Logjah po odobrenem načrtu vsota 7850 K in da se za pokritje teh stavbenih stroškov pobira v letih 1908 do 1913 bogočastna doklada.

»Rekurz«, ki so ga vložili proti temu sklepu Alojzij Č. in drugovi, je c. kr. okrajno glavarstvo v Tolminu z odlokom z dne 17. junija 1907 št. 4210 radi nedopustnosti zavrnilo, češ ker posamezni farani niso legitimirani pritoževati se proti sklepom zakonitega farnega zastopa. Ta odlok sta iz istih razlogov potrdila c. kr. tržaško namestništvo z dne 25. marca 1908 št. 2250 in c. kr. naučno ministrstvo dne 8. julija 1908 št. 27.768.

Proti tej odločbi ugovarjajo pritožniki naslednje:

Zakon z dne 29. novembra 1863 dež. zak. št. 2 ex 1864 za pokneženo grofijo Goriško in Gradiščansko, ki se bavi s pokritjem stroškov za napravo in popravo katoliških cerkva in župnih poslopij, določa v §-u 15 inštančno pot za pritožbe občin ali posameznih, ki so zavezani h konkurenci, proti ukrepom cerkveno-stavbnih odborov. To inštančno pot je zakon z dne 7. maja 1874 drž. zak. št. 50, zadevajoč vnanjopravne razmere katoliške cerkve, le toliko spremenil, da je sedaj na mesto deželnega odbora, ki je imel poprej odločevati o takih pritožbah v zmislu §-a 15 dež. zakona, stopila državna bogočastna uprava; nikakor pa ni posameznim župljanom, ki so zavezani h konkurenci, odvzeta v §-u 15 priznana pritožna pravica. V zmislu §-a 81 obč. reda z dne 7. aprila 1864 dež. zak. št. 8 se da vsak sklep občinskega zastopa izpodbijati. Radi tega morajo tudi imeti posamezni župljani, ki so dolžni plačevati doklade, v le-tem sporu, ko je občinski odbor v Breginjah na podlagi min. naredbe z dne 31. decembra 1877 drž. zak. št. 5 iz leta 1878 kakor konkurenčni odbor storil sklep o cerkvenih potrebščinah in njih pokritju, — pravico do pritožbe, seveda upoštevajoč z zakonom iz leta 1874 premenjeno inštančno pot. S tem, da se vloži pritožba proti takemu sklepu občinskega odbora, se prične spor o obveznosti k prispevanju za bogočastne namene, o katerem je odločati v zmislu §-a 55 zak. z dne 7. maja 1874 državni bogočastni upravi. Če bi se tega ne priznalo, bi takšen sklep občinskega sveta o bogočastnih rečeh bil

neizpodbiten in bi bilo vsako nadzorstvo odvzeto višji inštanci. Tudi se uveljavlja pomanjkljivost postopanja, ker se ni o konkurenci razpravljalo v zmislu §-a 57 zak. z dne 7. maja 1874.

Vladni zastopnik se je na ustni razpravi skliceval na to, da prihaja edinole občina, kakor k plačevanju obvezana stranka v poštev, vsled česar ni bila potrebna konkurenčna razprava v zmislu §-a 57 cit. zak. Pač da je bilo s prejšnjo odločbo c. kr. okrajnega glavarstva z dne 7. marca 1904 občini naloženo le pokritje na 2000 K določenih potrebnih stroškov za tozadevne stavbe, vendar s tem ni bilo občini zabranjeno sezidati večje stavbe; politično oblastvo je ni moglo pri tem ovirati in tudi ni bila pozvana, na novo odločevati o pokritju stroškov za delo, ki bi se ga več napravilo. Farno občino zastopa po zakonu krajevna občina; posamezne osebe, ki so dokladam podvržene, imajo le tedaj pravico do pritožbe, če zanikajo, da so člani farne občine ali pa če uveljavljajo zakonit oprostilni naslov ali če končno ugovarjajo proti načinu, kako se doklade pobirajo (krivična porazdelitev). —

Upravno sodišče ni moglo pritrditi pritožbi, kolikor ta opira na predpise občinskega reda upravičenost posameznih župljanov k administrativni pritožbi proti sklepu občinskega odbora zastran pokritja bogočastnih potrebščin, katerim je farna občina podvržena.

Kajti četudi ministrska naredba z dne 31. decembra 1877 drž. zak. št. 5 iz leta 1878 še nadalje izroča občinskim zastopom oskrbo zadev katoliških farnih občin, dokler ne pride v §-u 37 zak. z dne 7. maja 1874 drž. zak. št. 50 mišljeni zakon o uredbi in zastopstvu farnih občin, vendar niso te zadeve postale agende samostojnega ali pa prenešenega delokroga krajevne občine, da bi za njih materialno ali procesualno obravnavanje veljala določila občinskega reda, temveč ostanejo zadeve farnih občin.

Občinski zastop ne nastopa pri oskrbovanju teh zadev v imenu krajevne občine, temveč kakor organ dotične farne občine in treba zaradi tega, kolikor ne prihaja v poštev formalna pravilnost tozadevnega sklepa dotičnega občinskega zastopa (ki jo je vsekakor presoјati po zadevnih predpisih občinskega reda), presoјati materialno pravilnost zadevnih sklepov, kakor tudi vprašanje o njih morebitni izpodbojnosti in vprašanje o pravni poti po tistih določilih, ki veljajo za katoliške farne občine kakor take.

Ta določila vsebuje sedaj zakon z dne 7. maja 1874 drž. zak. št. 50 in je treba torej sporno vprašanje o upravičenosti k administrativnim pritožbam proti sklepu občinskega odbora breginjskega z dne 30. decembra 1906 rešiti po tem zakonu.

Vsled tega niso utemeljena izvajanja te pritožbe, ki hoče na konkretno sporno vprašanje o legitimaciji k administrativni pritožbi uporabljati zakon z dne 29. novembra dež. zak. št. 2 ex 1864 za Goriško in Gradiščansko.

Pač pa je izvajati iz zakona z dne 4. maja 1874 drž. zak. št. 50, da pri vprašanjih o pokritju izdatkov za bogočastne potrebščine katoliških farnih občin pridejo v poštev kakor samostojni procesualni subjekti posamezni farani, torej tisti, ki naj v obliki predpisanih doklad plačajo za pokritje zadevnih potrebščin pripadajoči znesek.

Kajti vprašanje o porazdelitvi takih stroškov na posamezne farane ni z ozirom na § 35 in nasl. cit. zakon iz leta 1874 samo notranja zadeva farne občine, ampak je vprašanje o obstoju in obsežu zakonitih dolžnosti, ki jih imajo farani vsled pripadanja k cerkvi, torej vprašanje, o katerem je odločati v slučaju spora bogočastnim oblastvom.

Ta sklep izhaja nujno iz §§-ov 55 in 57 cit. zak., po katerem so odkazani vsi spori o zaveznosti k prispevanju za bogočastne namene, če se ti prispevki zahtevajo iz splošnega naslova pripadanja h kakšni cerkveni občini, kompetenci upravnih oblastev; osebno pa je v vseh vprašanjih, ki se tičejo naprave in poprave katoliških cerkva in farnih poslopij, upravnim oblastvom odkazana ingerenca in oblastvena odločilna pravica.

Ta kompetenca bogočastnih oblastev se ne more omejiti le na opravo formalne konkurenčne razprave, ako je več konkurenci zavezanih faktorjev, temveč se mora nanašati tudi na vse spore, ki nastanejo med farno občino na eni strani in posameznimi farani na drugi strani glede njih dolžnosti k prispevanju; zakon sam ima to v misli, ko v citiranem §-u 55 splošno govori »o sporih glede dolžnosti, za bogočastne namene prispevati«, — a § 57 alineja 3 in 4 pa navaja konkurenčno razpravo s tem, da začenja z besedico »zlasti«, le kakor poseben primer izmed raznih drugih, ki so podvrženi kogniciji upravnih oblastev.

To principijelno stališče je priznal zastopnik toženega oblastva pri javni ustni razpravi deloma sam, ko je poudarjal, da so upravna

oblastva poklicana odločevati, če se sklicujejo posamezni farani na zakoniti oprostilni naslov, ali če ugovarjajo načinu pobiranja doklad ali pa če tisti, ki se jih pritegne k plačevanju doklad, zanikajo svojo pripadnost k farni občini.

Ko pa je tako podano in dokazano, da so načeloma upravičeni posamezni župljani k administrativnim pritožbam proti vprašalnim sklepom zastopstva farne občine, kakor tudi da so načeloma kompetentna upravna (bogočastna) oblastva za odločanje o takšnih pritožbah, onda se skrči spor le na vprašanje o obsegu te pritožne pravice, oziroma na vprašanje upravičenosti k pritožbi glede določenih točk, ali, konkretno izraženo, na vprašanje, če se li posamezni župljani, ki sploh morejo svojo plačilno dolžnost pri upravnem oblastvu izpodbijati, smejo pritožiti tudi radi tega, zakaj ne bi farna občina kakor taka morala prevzeti nase izdatkov, ki se nalogajo faranom.

Uveljavljanje take pritožne točke je brez dvoma tedaj izključeno, kadar je o tem vprašanju že odločila oblastvena odločba, če je torej bila farna občina n. pr. s konkurenčnim razsodilom upravnega oblastva pravomočno obsojena, da mora prevzeti le-te stroške, ker potem ni več predmet sklepanja zastopstva farne občine vprašanje, ali je napraviti te stroške, temveč samo kako naj se te stroške pokrije.

Vendar pa ni nobene ovire, tudi v tej točki pritožiti se, če zastopstvo farne občine samostojno sklene takšne stroške, kajti potem ni nobena odločba še rešila vprašanja, ali naj sploh in v kakšnem obsegu naj te stroške ima farna občina in jih na župljane porazdeli.

To zadnje pa je tukaj, ker je sicer že bila iztekla oblastvena konkurenčna odločba glede prvotno določenega potroška 2000 K, ne pa glede pozneje brez take odločbe od farnega občinskega zastopa določenega (na 7850 K zvišanega) potroška; radi tega ima v spornem slučaju bogočastno upravno oblastvo rešiti vprašanje, če in v kakšnem obsegu je smatrati, da ta večji izdatek zadene farno občino in da ga je naložiti v plačilo njenim članom.

Če se temu sklepanju z ozirom na nekatere judikate upravnega sodišča ugovarja, da nastopajo v vprašanjih, če zadene izdatek farno občino ali ne, le farne občine same, ne pa tudi posamezni farani kakor stranke, torej k pritožbi upravičeni subjekti, tedaj

gre tamkaj za slučaje, v katerih prihaja v poštev konkurenčno razmerje farne občine nasproti drugim konkurenčnim subjektom (na primer patron), ko torej farna občina nastopa imenom vseh faranov in zastopa njih interese.

Teh slučajev ne gre identificirati z današnjim slučajem, ko prihaja farna občina v kolizijo s posameznimi farani in ko se torej naj ne omeji breme farne občine »in toto« napram tretjim subjektom, temveč je določevati in ugotoviti dolžnost posameznih faranov napram farni občini.

V tem slučaju smejo brez dvoma posamezni farani pred bogočastnim upravnim oblastvom vse uveljavljati, kar bi jih po njih mnenju docela ali pa deloma oproščalo od dolžnosti do plačila davščin, katere je farna občina sklenila; radi tega je bilo izpodbijano odločbo, ki je pritožnikom odrekla to pravico, v zmislu §-a 7 zakona z dne 22. oktobra 1875 drž. zak. št. 36 iz leta 1876 razveljaviti.

Dr. St. Lapajne.

Načrt zakona proti oderuštvi pri stanovanjih.

Poslanec dr. O. Rybář je sestavil načrt zakona za pomoč proti izkoriščanju pri sklepanju najemnih pogojev. Predložil ga je s tovariši vred poslanski zbornici že proti koncu zadnje XX. sešije v marcu mesecu. Sedaj ga dobi nova poslanska zbornica zopet v razpravo. Glasi se nastopno:

§ 1. Kdor zavoljo svojega dobička znano mu stisko koga drugega, osobito pa stisko glede stanovanj v kakem okraju izkoristi s tem, da pri določitvi odplačila za najemodajo stanovanj ali poslovalnic da sebi ali komu drugemu obljubiti ali dodeliti imovinske dobičke, ki po okolišnih slučaja stoje v očitnem nerazmerju k njegovi dajatvi, kriv je pregreška in se kaznuje s strogim zaporom od enega ali treh mesecev in z denarjem od 200 K do 500 K.

Isto kaznjivo dejanje zakrivi in isti kazni zapade, kdor pridobi in naprej odda ali uveljavlja terjatev, o kateri ve, da je nastala na prej navedeni način.